

DYSCALCULIE BIJ VOLWASSENEN

Calculare is het Latijnse woord voor rekenen. Dys is Grieks voor 'slecht'. Dyscalculie betekent dus letterlijk 'slecht rekenen'. Het aantal mensen met dyscalculie is even groot als het aantal mensen met dyslexie, maar van dyscalculie we weten veel minder. Daar gaan wij verandering in brengen met een reeks artikelen. Deze keer deel 1: wat is dyscalculie?

TEKST: NEL HOFMEESTER

Het meeste weten we over dyscalculie bij kinderen. Over dyscalculie bij volwassenen is welgeteld één boek verschenen⁽¹⁾.

In dit artikel beschrijf ik hoe dyscalculie wordt gedefinieerd, wat de kenmerken zijn en hoe dyscalculie er in de praktijk uit kan zien. In een volgend nummer staat de schrijver over dyscalculie en onderwijs.

Definitie

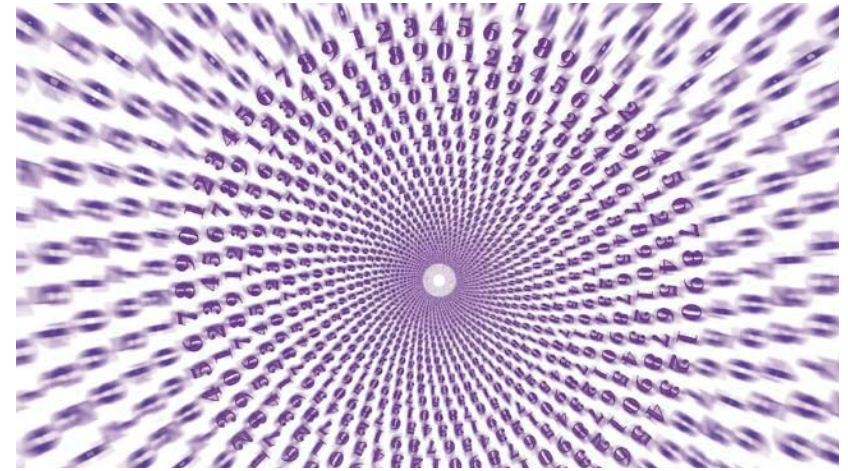
Het protocol 'Ernstige rekenproblemen en dyscalculie' beschrijft rekenproblemen en dyscalculie in samenhang met elkaar: "Ernstige rekenproblemen kunnen ontstaan als er onvoldoende afstemming wordt gerealiseerd tussen het (reken)onderwijs en de onderwijsbehoeften van de student.

De kenmerken van het onderwijs sluiten dan niet of onvoldoende aan bij de (aangeboren en verworven) kenmerken van de student. Van dyscalculie is sprake als ernstige rekenproblemen, ondanks langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming, hardnekkig blijven en onveranderd blijven bestaan."

Evenals bij dyslexie worden bij het vaststellen van dyscalculie de volgende 3 criteria gehanteerd:

- **Significante achterstand** – Er is sprake van een ernstige achterstand op één of meer rekendomeinen (bijvoorbeeld temporekenen of hoofdrekenen). Dit wordt vastgesteld met gevalideerde rekentoetsen.
- **Didactische resistentie** – ook na gerichte remediëring blijft de achterstand bestaan.

- **Niet uit andere factoren te verklaren** – de rekenproblemen zijn niet te verklaren uit voorafgaand onderwijs, intelligentie of een zintuigelijk probleem.

Dyscalculie wordt gesignaleerd door de ouders en/of leerkrachten, maar kan alleen worden vastgesteld na onderzoek door een GZ-psycholoog of een orthopedagoog met een BIG registratie.

Kenmerken

Koppelen van hoeveelheden aan teken (Inzicht in de waarde van cijfers)

1. Bij schrijven: cijfers spiegelen of omdraaien (37/73).
2. Bij een getal als 4251 niet overzien dat de 4 staat voor 4000, de 2 voor 200, enzovoort.
3. Moeten nadenken over de hoeveelheid nullen die horen bij 'een ton' of 'een miljard'.

Geheugen: onthouden en ophalen en van rekeninformatie (Automatiseren)

4. Bij de tafels vaak niet meteen de uitkomst weten, maar via een omweg: $4 \times 8 = 5 \times 8 - 8$.
5. Moeite hebben met het onthouden van prijzen, jaartallen en andere getallen.
6. Snel hoofdrekenen is lastig.

Procedures – inzicht en toepassing

7. Staartdelen en vermenigvuldigen is lastig

om te leren.

8. Bij het rekenen halverwege de draad kwijtraken en opnieuw moeten beginnen.
9. Bij procenten en breuken toepassen wat is geleerd, maar het eigenlijk niet begrijpen.

Ruimtelijke oriëntatie en inzicht

10. Bij een nieuwe situatie niet kunnen bedenken welke rekenprocedure van toepassing is.
11. Niet met een plattegrond overweg kunnen.
12. Een tent meerdere keren moeten opzetten voor hij goed staat.
13. Moeite hebben met opgaven met driehoeken en andere meetkundige figuren.

Comorbiditeit en andere combinaties

Niet iedereen met dyscalculie loopt tegen hetzelfde aan. Problemen in de jeugd kunnen op latere leeftijd opgelost zijn. En er zijn grote verschillen te signaleren.

- Heb je dyslexie, AD(H)D of autisme, dan is het goed mogelijk, dat je een aantal kenmerken min of meer herkent, vanwege de overlap van deze

breinvarianten.

- Heb je alle kenmerken van dyscalculie naast bijv. ADHD, dan spreek je van comorbiditeit.
- En misschien herken je weliswaar kenmerken op het gebied van automatiseren, maar ben je toch een exacte denker.
- Zoals er schrijvers met dyslexie bestaan, zo zijn er ook wiskundigen met dyscalculie. In zijn boek 'Getallen ontraadseld' ⁽²⁾ schrijft Alex Bellos over wiskundigen die weliswaar moeite hebben met getalherkenning en bepaalde rekenvaardigheden, maar die uitblinken in andere takken van wiskunde zoals formele logica en meetkunde.

Hoe pakt dyscalculie uit in de praktijk?

Volwassenen met dyscalculie zijn in hun schooltijd tegen vergelijkbare

problemen opgelopen als kinderen met dyslexie, maar dan op het gebied van rekenen. Waarschijnlijk kiezen veel leerlingen met dyscalculie voor een schooltype onder hun denkniveau en een vervolgopleiding waarin je zo weinig mogelijk met cijfers hoeft te doen.

Cijfers helemaal uit je leven bannen lukt echter niet. Snel een paginnummer opzoeken, vertrektijden van de trein bekijken, bedenken wat je terugkrijgt aan de kassa bij het boodschappen doen en het invullen van een bankrekeningnummer – het zijn 'reken-handelingen' waar je normaal niet bij nadenkt, maar die iedere keer moeite kosten en stressvol kunnen zijn als je dyscalculie hebt. En dan heb ik het nog niet over salaris, boekhouding en belasting!

Volgende keer

Lees in het volgende nummer meer over **dyscalculie en onderwijs** – over rekenangst, over hoe taal wiskundig inzicht in de weg kan staan en over de rekenmethode in Singapore, waar niemand wiskunde uit zijn lespakket gooit!

Impuls & Woortblind wil meer aandacht voor het onderwerp dyscalculie. Wil je reageren op het bovenstaande, heb je suggesties voor activiteiten of ben je geïnteresseerd in initiatieven op dit gebied, mail dan naar: info@impulsenwoortblind.nl.

Meer weten?

Kijk op onze website onder het tabblad dyscalculie

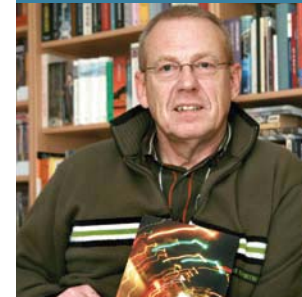
⁽²⁾ Alex Bellos Getallen ontraadseld – Alles wat je moet weten over wiskunde. Kosmos Uitgevers Utrecht/Antwerpen, 2010

nieuw

elan

jacob

klompstra

DRUK VOOR I & W
Tijdens de ALV in november hebben sommige leden al kennis gemaakt met onze nieuwe ambassadeur in politiek Den

Haag. Hij gaat deuren voor ons openen en ons helpen met onze lobby voor betaalbare medicatie en andere zaken. Welkom bij I & W, Jacob Klompstra!

TEKST: JULIE HOUBEN

"Watisdiejongendruk", zo luidt de titel van het boek, waarin hij zijn bewogen leven beschrijft: een drukke jongen die op school niet wilde deugen maar wel reteslim was. Hij bleek ADHD en dyslexie te hebben, zo ontdekte hij op 58-jarige leeftijd. Op dat moment had hij een mooie baan als ambulanceverpleegkundige. Werk met voldoende adrenalinekicks. En omdat hij nog steeds energie genoeg had naast zijn werk én gedreven was om zaken beter te krijgen in ons land, was hij in zijn vrije tijd ook nog actief bij de VVD. Vanuit de gemeentepolitiek klom hij op tot lid van de landelijke partijcommissie met portefeuille Volksgezondheid. Hij zat aan tafel met alle grote namen en noemde Marc Rutte en Edith Schippers gewoon bij hun voornaam. Nog steeds trouwens!

Dat hij ADHD had vonden ze bij de VVD prachtig. Hij zat al vijf jaar in de partijcommissie en had zijn sporen ruimschoots verdiend. Dus nee, hij is er nooit op aangekeken.

Na zijn diagnose is hij binnen zijn portefeuille Volksgezondheid aan de slag gegaan om ADHD beter op de kaart te zetten. Vooral de dure medicatie is hem een doorn in het oog. Er is geen patiëntengroep die zoveel geld

opbrengt voor zijn eigen aandoening als die van de ADHD'ers. Edith Schippers had beloofd dat met meer concurrentie de prijzen omlaag zouden gaan, maar de farmaceuten laten zich niet zo gemakkelijk tegen elkaar uitspelen. Hij is een man van de lange adem. Anders werkt het tegen je. Zo wordt hij nog altijd gevraagd om zes keer per jaar aan te schuiven bij het grote overleg tussen de zorgverzekeraars. Vanwege zijn zinnige inbreng. Hij heeft behalve zijn eigen ADHD-ervaring óók een medische achtergrond, dus hij weet waar hij het over heeft. Vanaf nu zal hij onze voorzitter Rob Pereira meenemen. En hem ook in contact brengen met waardevolle stakeholders in Den Haag. Hij weet hoe de hazen lopen.

Meer over Jacob Klompstra en zijn boek: <http://wp.watisdiejongendruk.nl>